

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

De Ivstitia Et Ivre ceterisq[ue] Virtutibus Cardinalibus

Lessius, Leonardus

Antverpiæ, 1632

4 Quibus sint decimæ soluendæ.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-72459](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-72459)

getes inimici sui succendit; ob eandem causam. Ita Molina disp. 49. recedens ea in re à Co-uarr. regul. Peccatum. p. 2. §. 3. num. 12. Et sanè ea restitutio non videtur esse in vsu. Sic qui fraude sententiam Iudicis impediuit, non tenetur solvere pœnam; quia pœna non debetur ante condemnationem. Nec obstat quòd Ecclesia ius habeat in fructibus adhuc crescentibus: quia illud ius adhuc pèdet à collectione seu perceptione, qua non secuta euanciscit, sicut ius fisci delicto non probato. Quamuis hoc exemplum non sit omnino simile. Nam si quis segetes ita vastaret, vel agricolam impediret, vt ipso opere externo id odio Ecclesie, ne decimas inde consequatur, facere videatur, non putarem excusari posse quin teneatur eas componere; quia actio illa directè tendit ad Ecclesie læsionem; & Ecclesia ius habet, vt ille tali modo non impediatur. Secus si inimicitias priuatas persequens id fecerit.

Qua actio-
ne petat
decimas.

Ex his patet, Ecclesiam duplici actione posse decimas collectis fructibus petere, vt docet Panorm. supra. Primò, Condiçione ex Canone, id est, quia per Canones impostum est laicis onus & debitum illas soluendi. Secundò, Rei vindicatione, quæ est actio in rem, & conceditur domino, L. In rem. 7. de rei vindicatione. Prior actio est personalis; eaque priùs vti debet, tum ne debitores turbentur, si res apprehendantur antequam ipsi conuenti fuerint, tum quia diuisio est per debitorem faciendâ. Si tamen hac via non procedat, potest rem apprehendere, & sibi inde decimam separare. Hinc fit vt quando fructus nondum decimati, sunt alienati, Ecclesia habeat actionem in venditorem & emptorem, vt aperte colligitur ex cap. Cùm non sit; de decimis, & D. Thoma q. 87. ar. 1. ad 4. In emptorem; quia habet rem Ecclesie debitam. In venditorem; quia Ecclesiam fraudauit, vt ibi D. Thomas ait.

16

Quomodo
soluenda.

Quod ad alteram partem dubit. attinet, Quomodo decimæ sint soluendæ; dicendum est.

Primò, Intègrè & sine diminutione soluendas; cap. Commissum, cap. Tua nobis, & aliis multis, de decimis. Qui fraudat in parte notabili, peccat mortifèrè peccato iniustitiæ; quia retinet alienum, vel alteri debitum. Huic iniustitiæ annexa etiam est malitia quædam sacrilegij, quia decimæ debentur Deo, seu causâ Dei; tum in signum vniuersalis dominij; tum ad cultum diuinum sustentandum. Vnde in Canonibus fraudatio decimarum vocatur *sacrilegium*. Inter fraudatores censendi, qui minores vel deteriores manipulos, vel partes fructuum assignant. sicut enim non tenentur seligere meliora pro decimis, ita nec possunt deteriora, sed mediocritæ & bona fide, prout res se offerunt; vt passim DD. tradunt.

Ex fructi-
bus inte-
gris.

Secundò, Debent deduci ex fructibus integris, priusquam ex illis deducantur expensæ, vel tributa, vel census, aut vlla alia debita; vt habetur d. cap. Cùm non sit. & cap. Tua nobis, de decimis. Ratio est, Quia decimæ debentur in recognitionem & professionem dominij generalis; (vt dictis capitibus dicitur) quod sicut reliqua omnia dominia & iura antecedit, & ad omnes fructus enatos se extendit; ita ex omnibus fructibus, & ante reliqua iura sibi satisfieri postulat. Itaq; si tributa, vel census, vel alia debita ante deducta & soluta sint, Ecclesia potest agere vel in dominum fructuum, qui ea deduxit, vt integram decimam om-

nium fructuum pendat; vel in eum, qui illa indecimata accepit, compellendo illum per censuras, vt decimam ex acceptis detrahat; vt d. cap. Cùm non sit, habetur. Simili modo, non possunt detrahi sumptus in colendo agro facti, nec seminis æstimatio. Et quando decimæ soluuntur ex elocatione ædiu, ex molendinis, piscinis, alijsve rebus, non possunt deduci expensæ factæ in reparationem aut meliorationem, habentur hæc omnia cap. Non est in potestate. cap. Tua nobis & c. Pastoralis; de decimis. Quando tamen soluuntur decimæ de negotiatione, tunc sunt deducendæ expensæ, vt dicto cap. Pastoralis, habetur. Ratio est; quia tunc solum soluuntur decimæ de lucro; atqui id solum in lucro censetur, quod manet deductis expensis, quæ factæ sunt in re faciendâ vel cõparandâ, conseruandâ, reparandâ, transferendâ.

Tertiò, Quo loco, vel tempore soluendæ sint, & vtrum sponte, an eum exactæ fuerint, & vtrum ad certum locum deferendæ, seruanda est consuetudo; quæ in hac vel illa specie pro loco & tempore recepta fuerit. Regulariter tamen prædiales dantur statim perceptis fructibus; idque in loco vbi nata: personales in fine anni: mixtæ sequuntur naturam prædialium, excepto factu, qui soluendus vsque ad statum vtilem.

DUBITATIO IV.

Quibus sint decimæ soluendæ.

D. Thomas art. 3.

Respondeo, Decimas ex prima Ecclesie ordinatione deberi cœtui Clericorum in genere, qui populo spiritualia administrant, vel aliquo modo in hac administratione iuuant, vel pro illo orant, sicut tamen vt distributio pertineret ad Prælatum, cuius auctoritate singulis quantum opus erat, tum ex decimis, tum ex aliis fidelium oblationibus dabatur; vt ex more antiquo Ecclesie patet, de quo plura cap. 4. dub. 6. Postquam autem Ecclesia diuisionem fecit, erectis beneficiorum titulis, singulis ea portio debetur, quæ cuiusque titulo attributa & annexa est.

17

Dices, D. Thomas art. 3. insinuat solis illis deberi decimas, qui habent curam animarum: quia ius accipiendi decimas consequitur illud debitum, quo seminantibus spiritualia debentur temporalia. Idem expresse docet Caietanus.

Respond. Sclis iis, qui habent curam animarum, deberi ex iustitia decimas, quoad sustentationem, idque seposito omni Ecclesie præcepto & taxatione: non enim populus ex iustitia alios præter hos & horum necessarios adiutores alere tenetur, seposito Ecclesie præcepto; quamuis lege Religionis & charitatis etiam ad aliorum Ecclesie ministrorum sustentationem contribuere teneatur. Posita autem Ecclesie taxatione & præcepto de decimis soluendis; decimæ secundum quotam debentur non solum habentibus curam animarum, sed cœtui Ecclesiasticorum in genere, vt dictum est: quia Ecclesia hos omnes initio è decimis alit; & omnium intuitu eas imperauit, eò quòd ab his omnibus multa in populum spiritualia bona proueniant. quia tamen multò strictiore lure alimenta debentur iis qui curam animarum habent, idèò his ante omnes, vel ex decimis, vel ex oblationibus, vel ex fidelium

Quomodo
parochis
debeantur,
& alijs
Clericis.

Yy

con-

contributionibus, vel ex aliis bonis Ecclesiasticis est prouidendum. Quod si illis sufficienter prouidum non sit, & decimæ alioquin abundè sufficiant, sed aliis vñibus sunt applicatæ, verbi gratia, alicui pio loco, vel canonicatui, non tenetur populus cōtribuere: quia quotannis quod abundè sufficiat ad eorum sustentationem per decimas soluunt. Nec refert quod hoc ad ministros ipsorum non perueniat, quia id non accidit eorum culpa, sed Superiorum, qui ex officio tenebatur illas rectè dispensare, & in primis ipsorum parochis & ministris prouidere. Hinc sequitur, Canonicos, quorū præbendis annexi sunt paltoratus, quos ipsi per Vicarios vel mercenarios (vt nunc loquuntur) administrant, ex iustitia teneri ad congruam sustentationē illis præbendam: alioquin iniuriam faciunt tum suis Vicariis, qui totum laborem subeunt; tum populo, qui hæc ratione cogitur ad illis subueniendū. Sed iniuria in populū maximè in eo sita est, quod cum largas det decimas, quibus aptissimum ministrum habere possit, parum admodum Vicario assignetur. Quo fit, vt cum viri idonei nolunt tam tenui stipendio onus subire, sapè indocti & improbi, qui alia ratione viuere nequeunt, præficiantur. Non enim quaruntur qui maximè populo videantur profuturi, & munus optimè administraturi, sed qui minimo stipendio velint seruire. Hinc, prò dolor! multis locis tanta animarum clades.

18
Ius decimarum est spirituale.

Hinc patet Primò, ius decimarum esse spirituale; nascitur enim ex illo debito, quo omnibus ministris rerum spiritualium à populo vicissim debetur sustentatio, præsertim accedente Ecclesiæ præcepto, & populi Christiani acceptatione. quod addo, quia absque præcepto & acceptatione non est debitum iustitiæ, nisi ad alendos ministros verbi & Sacramentorum necessarios; licet possit esse debitum religionis & misericordiæ respectu aliorum, vt dictum est.

Secundò, Causam decimarum ad Iudicem Ecclesiasticum pertinere, sicut causæ beneficiariæ, & alia spiritualia. Idem dicendum quando de aliquo iure, ex iure decimarum orto, controuersia est: nam fundamentum causæ est spirituale; & accessorium sequitur suum principale.

19
An possit laicis conuenire.

Petes, Vtrum ius decimarum possit laicis competere?

Respondeo, Primarium ius decimarum laicis competere non posse; quia est spirituale, fundamentum in titulo spirituali, nempe in ministerio Ecclesiastico, vt rectè D. Thomas & alij Doctores. De hoc intellige Canones, dum dicunt decimas nec detineri à laicis, nec vlla vñscapione vel præscriptione ab illis possideri posse; vt cap. Causam. 7. de præscriptionibus, & cap. Ad hæc. 15. de decimis; & similia. Potest tamen illis conuenire ius quoddam secundarium decimarum, ortum ab illo primario. qui enim habet proprium ius decimarum, etsi hoc ipsum non possit in laicum conferre; tamen ex eo potest illi aliud ius ad fructus tribuere, v. g. donatione fructuum, elocatione, venditione: quod ius distinctū est à primario illo & fundamentali, quod remanet penes Clericum vel Ecclesiam: oritur enim ex contractu humano; vnde nec est spirituale. tale est ius feudale in decimis. hoc modo ius decimarum à laico præscribi potest, cum titulo quidem spatio 40. annorum sine titulo, tempore, quod memoriam hominum superet, vt patet ex dictis cap. 6. dub. 10. Sic Pon-

Præscriptio decimarum capiendarum.

tifices interdum solent decimas dare Principibus viris in feudum etiam perpetuum, ob merita illorum in Ecclesiam, & vt in posterum Ecclesiam defendant. Poterant id facere ante Concilium Lateranense sub Alexandro III. celebratum, etiam Episcopi, vt Doctores testantur. Verum hæc potestas illis per Concilium est sublata, vt colligitur ex cap. Quamuis. 17. de decimis, vbi iubetur succidi, id est, suspendi, qui id fecerit.

20
Possunt tamen laici eas decimas retinere, quæ ipsis vel ante Concilium in feudum perpetuum, ab Episcopis fuere concessæ; vel post Concilium à Summo Pontifice. Possunt etiam easdem alicui Monasterio vel pio loco donare, accedente dumtaxat Episcopi, ad cuius Ecclesiam pertinebant, consensu: qui consensus etsi ad hoc necessarius sit, eò quod Ecclesia illa amittat spem recuperandi; non tamen est necessarius consensus Capituli, aut tractatus, vt expressè habetur capit. Cum Apostolica, de iis quæ fiunt à Prælato. Ratio est, quia non censetur fieri alienatio, sed reuocatio rei à laico detentæ, ad vñum Ecclesiasticum; vt ibidem dicitur.

Vtrum autem possit eas in alium laicum transferre cum Episcopi consensu, dubium est. Glossa in cap. Prohibemus. 19. ver. Laicos, de decimis, sentit posse; idem tenet Siluest. v. Decima. q. 10. Ratio est, Quia tunc non dicitur Episcopus illas dare in feudum; sed laicus, qui dat sicut eas habet. Nec obstat cap. Prohibemus; quia solum ibi prohibetur ne laici decimas cum periculo animarum suarum possident, in alios laicos transferant. vnde non prohibentur qui legitime eas possident.

21
Contrariâ sententia videtur verior, quam tenet Panormitanus in d. cap. Prohibemus, & alij Doctores ibidem, vt ipse testatur. Ratio est Primò, Quia id possit in maximum damnum Ecclesiæ cedere; vt si is, qui eas transfert, careat liberis; tunc enim necessariò deberent ad Ecclesiam redire. Secundò, Quia eo casu reuera Episcopus censetur eas dare in feudum; tantumdem enim facit ac si dare in feudum; cum eius consensu fiat, sine quo nihil agi potest; & secundus in quem transferuntur, iure feudi eas accipiat: efficitur enim feudatarius seu beneficiarius Ecclesiæ, non illius prioris laici: at prohibitum est Episcopis in Concilio ne bona Ecclesiæ laicis feudi iure concedant. Tertiò, Quia cap. Prohibemus, id absolute videtur prohiberi: nam ordinariè laici, qui decimas detinent, etiam si eas ex aliquo consensu Ecclesiæ habuerint, præsumuntur illas cum periculo animarum suarum detinere; vt colligitur ex cap. Cum Apostolica, de iis quæ fiunt à Prælato. Ratio est, vel quia non prudenter nec in commodum Ecclesiæ sunt concessæ; aut quia in illis concedendis interuenit aliqua coactio; vel quia laici postea non ea præstant Ecclesiæ obsequia, quæ deberent.

DUBITATIO V.

Qui teneantur decimas soluere.

D. Thom. art. 4.

22
Dico Primò, Quod ad decimas prædiales attinget, omnes, qui titulo non spirituali habent prædia